

**LIETUVOS BANKAS
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL X. X. IR AAS „BTA BALTIC INSURANCE COMPANY“ GINČO NAGRINĖJIMO

2023-08-02 Nr. 429-439

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir AAS „BTA Baltic Insurance Company“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2022 m. balandžio 6 d. įvyko eismo įvykis, kurio metu buvo apgadintas pareiškėjos automobilis *BMW 5ER Gran Turismo* (valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*)). Po įvykio pareiškėja kreipėsi į eismo įvykio kaltininko civilinę atsakomybę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu apdraudusį draudiką dėl draudimo išmokos, atlyginančios per eismo įvykį padarytą žalą.

Draudikas pradėjo žalos bylos administravimą, UAB „Autobroliai“ remonto dirbtuvėse buvo atlikta apgadinto automobilio apžiūra, nuotraukos perduotos draudikui. Šis, įvertinęs užfiksuotus apgadinimus, nustatė, kad žala automobiliui siekia 1 211,36 Eur, apie skaičiavimus informavo pareiškėją. Gavusi draudiko parengtą žalos sąmatą, pareiškėja pateikė draudikui papildomas automobilio apgadinimų nuotraukas ir buvo įvertintas didesnis žalos dydis – 2 102,19 Eur, apie tai taip pat buvo informuota pareiškėja.

Pareiškėjai draudiko nustatyta žala pasirodė per maža, todėl ji kreipėsi į turto vertinimo paslaugas teikiančią UAB „Kauno nepriklausomų autoekspertų biuras“ (toliau – Vertintoja) dėl automobilio remonto kainos nustatymo. Vertintoja 2022 m. gegužės 2 d. parengė Autotransporto priemonės vertinimo ataskaitą Nr. 22205002 (toliau – Vertinimo ataskaita), kurioje nustatyta, kad automobilio atkūrimo sąnaudos (įvertinus dalių nusidėvėjimą) be PVM siekia 5 698,59 Eur, o su PVM – 6 895,29 Eur.

Pareiškėja pateikė Ataskaitą draudikui ir reikalavo išmokėti pagal Vertinimo ataskaitą apskaičiuotą draudimo išmoką. Gavęs Vertinimo ataskaitą draudikas paprašė pareiškėjos pateikti Vertintojos apžiūros metu padarytas apgadinimų nuotraukas (pareiškėja jas pateikė) ir, įvertinęs jas, kreipėsi į tris automobilio remonto bendroves dėl realios automobilio remonto kainos apskaičiavimo (remonto sąmatų parengimo).

Gavęs trijų remonto bendrovių (UAB „Autobroliai“, UAB „Delondas“ ir UAB „TEMIS“) remonto sąmatas, draudikas nustatė jose nurodytų remonto kainų be PVM – 2 843,04 Eur, 2 545,87 Eur ir 2 187,36 Eur – vidurkį (2 525,42 Eur), papildomai įvertino remontuojamų automobilio dalių perklijavimo specialia plėvele darbus (600 Eur), taip pat sutiko atlyginti pusę turto vertinimo išlaidų (135 Eur) ir išmokėjo 3 260,42 Eur draudimo išmoką. Apie draudimo išmoką pareiškėja buvo informuota 2022 m. birželio 16 d. pranešimu. Jame draudikas nurodė besilaikąs nuomonės, kad draudimo išmokos apskaičiavimas pagal remonto paslaugas teikiančių bendrovių įkainius geriausiai atspindi realią pareiškėjos žalą, taip pat nurodė, kad Vertinimo ataskaita parengta vertinant originalių naujų dalių kainas, nors automobilį galima suremontuoti ne prastesnės būklės nei buvusios naudotomis dalimis. Be to, joje nurodyti didesni nei realūs darbų įkainiai.

Draudiko sprendimas pareiškėjos netenkino, todėl ji kreipėsi į Lietuvos banką su prašymu išnagrinėti tarp jos ir draudiko kilusį ginčą bei įpareigoti draudiką išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią visas Vertinimo ataskaitoje nurodytas automobilio atkūrimo sąnaudas.

Kreipimesi pareiškėja teigė, jog žalos administravimo metu domėjosi automobilio remonto kainomis ir buvo aišku, kad draudiko apskaičiuotų sumų neužteks automobilio remontui, be to, į draudiko rengtas sąmatas iš pradžių buvo įtraukti ne visi apgadinimai, buvo įtraukta per

maža specialios plėvelės perklijavimo darbų kaina. Dėl to po keleto netikslių skaičiavimų buvo nuspręsta kreiptis į Vertintoją. Šios specialistams parengus Vertinimo ataskaitą, ji buvo pateikta draudikui, tačiau draudikas išmoką apskaičiavo pagal trijų remonto bendrovių sąmatas, papildomai įvertinęs trijų detalių aptraukimo plėvele išlaidas, ir Vertinimo ataskaita nesivadovavo.

Pareiškėja nurodė nesutinkanti su tokiu sprendimu dėl įvairių priežasčių. Jos teigimu, po eismo įvykio turi būti keičiama ne tik apgadintų, bet ir visų kitų automobilio kėbulo dalių plėvelė, nes, pakeitus tik jos dalį, skirsis kėbulo elementų atspalviai. Tai, pareiškėjos nuomone, patvirtina su Vertinimo ataskaita pateikta UAB „Autoapkljavimas“ sąmata su paaiškinimu ir rekomendacija perklijuoti visą automobilį. Pareiškėja taip pat teigė mananti, kad draudiko partnerių sąmatos laikytinos šališkomis ir jos neturėtų būti laikomos patikimesnėmis už nešališkai parengtą Vertinimo ataskaitą.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas į pareiškėjos kreipimąsi. Jame draudikas nurodė su pareiškėjos reikalavimu nesutinkąs ir išmokėtą draudimo išmoką laikąs pakankama automobilio remontui, kuriuo būtų atkurta prieš eismo įvykio buvusi turto būklė ir vertė.

Draudikas paaiškino, kad skirtumas tarp Vertintojos apskaičiuoto žalos dydžio (atkūrimo sąnaudų) ir trijų servisų pasiūlymų vidurkio susidarė dėl to, jog Vertinimo ataskaitoje esančioje sąmatoje nurodyti gerokai didesni valandiniai darbų įkainiai, nei juos siūlo remontą faktiškai galinčios atlikti įmonės. Taip pat Vertinimo ataskaitoje detalių kainos skaičiuojamos pagal naujų originalių dalių kainas, nors reikalingas dalis galima įsigyti naudotų dalių rinkoje. Be to, teigiama, kad nei žalos byloje buvusiose nuotraukose, nei su Vertinimo ataskaita pateiktose nuotraukose nėra matomo jokio laidų pynių sugadinimo, nors į Vertinimo ataskaitoje esančią Atkuriamosios vertės skaičiuotę Nr. 22205002 (toliau – Skaičiuotė) įtrauktos laidų pynės remonto darbai ir jiems reikalingos detalės.

Kita vertus, draudikas sutiko, kad atliekant pradinę automobilio apžiūrą nebuvo užfiksuoto ir į žalą sąmatą įtraukto variklio dangčio apgadavimo (šio remontas vėliau buvo įvertintas trijų remonto bendrovių), todėl draudikas atlygino pareiškėjai pusę Vertintojos samdymo išlaidų. Be to, kadangi minėtos remonto bendrovės neatlieka plėvelės perklijavimo darbų, papildomai buvo išmokėti 600 Eur už apgadintų dalių perklijavimą. Draudikas paaiškino, kad už automobiliui padarytą žalą iki pareiškėjos kreipimosi į Lietuvos banką buvo išmokėta 3 125,42 Eur draudimo išmoka (2 525,42 Eur pagal trijų servisų vidurkį ir 600 Eur už plėvelės perklijavimą), apskaičiuota pagal remonto išlaidas be PVM (nes automobilis nebuvo remontuojamas, išmoka mokėta pinigais).

Pradėjęs ginčo nagrinėjimo ne teismo tvarka procedūrą, Lietuvos bankas siekė taikus pareiškėjos ir draudiko ginčo sprendimo ir teikė draudikui papildomus paklausimus bei pastabas dėl individualių ginčo aplinkybių. Ginčo nagrinėjimo metu draudikas informavo Lietuvos banką priėmęs sprendimą papildomai išmokėti 1 435 Eur draudimo išmoką (pateikė mokėjimą patvirtinančius dokumentus), kuri kartu su išmokėtais 600 Eur padengtų viso automobilio plėvelės keitimo darbų kainą ir atitiktų bendrą pateiktoje Vertinimo ataskaitoje UAB „Autoapkljavimas“ nurodytą plėvelės perklijavimo darbų kainą be PVM (2 035 Eur). Išmokėjus papildomą išmoką, buvo įgyvendintas pareiškėjos reikalavimas atlyginti viso automobilio plėvelės perklijavimo išlaidas, taigi, bendra draudiko už žalą automobiliui išmokėta draudimo išmoka sudarė 4 560,42 Eur (2 525,42 Eur pagal trijų servisų sąmatų vidurkį + 2 035 už plėvelės perklijavimą).

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Įvertinus ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių nesutarimai kilo dėl už eismo įvykio metu patirtą žalą mokėtinos draudimo išmokos dydžio.

Draudikas išmokėjo pareiškėjai iš viso 4 560,42 Eur draudimo išmoką už žalą automobiliui, tačiau, pareiškėja reikalavo Vertinimo ataskaitoje nustatytas automobilio atkūrimo sąnaudas atitinkančios draudimo išmokos – 5 698,59 Eur.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina nustatyti, ar draudikas draudimo išmoką apskaičiavo ir išmokėjo remdamasis privalomąjį draudimą reglamentuojančiais teisės aktais ir ar ji yra pakankama pareiškėjos žalai atlyginti.

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomasis draudimas reguliuojamas Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCAPDĮ) ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų (Taisyklės ir kt.) nuostatomis. TPVCAPDĮ 2 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad draudžiamasis eismo įvykis – eismo įvykis, kuriam įvykus pagal šį įstatymą turi būti išmokama draudimo išmoka, kuri 2 straipsnio 2 dalyje apibrėžiama kaip draudiko ar Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuro (toliau – Biuras) mokama nukentėjusiam trečiajam asmeniui pinigų suma arba kita sutarta išmokos mokėjimo forma, skirta žalai asmeniui, turtui ir (ar) neturtinei žalai atlyginti.

Pagal TPVCAPDĮ 2 straipsnio 5 dalį, eismo įvykio žala laikoma per eismo įvykį padaryta žala nukentėjusio trečiojo asmens turtui, nukentėjusiam trečiajam asmeniui ir (ar) neturtinė žala arba žala, kuri atsirado vėliau kaip eismo įvykio padarinys, o pagal 2 straipsnio 23 dalį, žala nukentėjusio asmens turtui – nukentėjusio trečiojo asmens turtui padaryta žala, kurios dydis nustatomas įstatymų nustatyta tvarka.

Atsižvelgiant į kilusio ginčo aplinkybes, pažymėtina, kad Taisyklių 6 punkte įtvirtinta, jog per eismo įvykį padarytos žalos dydis ir nukentėjusiems tretiesiems asmenims mokėtinos draudimo išmokos dydis nustatomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, TPVCAPDĮ, kitų teisės aktų nuostatomis ir atsižvelgiant į eismo įvykio dalyvių kaltės laipsnį dėl eismo įvykio, draudimo įmonės, apdraudusios atsakingo už padarytą žalą asmens civilinę atsakomybę, ar Biuro įgaliotų asmenų (paskirtų ekspertų) ataskaitas ar išvadas dėl žalos, nukentėjusio trečiojo asmens, apdraustojo pateiktus dokumentus dėl žalos, eismo įvykio aplinkybių ir eismo įvykio dalyvių atsakomybės, kitų Taisyklėse nurodytų asmenų pateiktus dokumentus, leidžiančius nustatyti eismo įvykio aplinkybes ir padarytos žalos dydį.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, o TPVCAPDĮ 17 straipsnyje nurodytais atvejais – Biuras, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Šią nuostatą atkartoja ir Taisyklių 13 punktas, kuriame, be kita ko, detalizuota, kad gali būti atsižvelgiama ir į įmonės, turinčios teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus turto remonto išlaidų skaičiavimus ar remonto išlaidų pagrindimo dokumentus.

Pagal Taisyklių 15 punktą, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkuriant sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) sugadintą turto ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertei iki eismo įvykio atkurti. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų vertė, dažymo darbų vertė, keičiamų dalių vertė (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo), dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 dalyje nustatyta, jog atsakingas draudikas moka per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoką, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytą draudimo sumą, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo.

Kartu pažymėtina tai, kad draudimo išmokos mokėjimas transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo atveju yra susijęs su apdraustos transporto priemonės valdytojų civiline atsakomybe, todėl, apskaičiuodamas draudimo išmoką, draudikas turi laikytis Civilinio kodekso 6.251 straipsnyje įtvirtinto visiško nuostolių atlyginimo principo. Žalos atlyginimu turi būti siekiama gražinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustačius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, būtų iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės, o kai nustatomas žalos dydis viršija

tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita.¹ Viena vertus, tai reiškia, kad draudimo išmokos turi užtekti dėl eismo įvykio atsiradusių automobilio ar kito turto apgadinimų remontui (pritaikius išskaitas dėl nusidėvėjimo ir kt.). Kita vertus, draudimo išmoka negali būti didesnė nei išlaidos, objektyviai reikalingos nukentėjusio asmens turtui suremontuoti.

Vertintinų ginčo aplinkybių kontekste taip pat atkreiptinas dėmesys į kasacinio teismo išaiškinimą, kad kai ginčas yra susijęs su atlygintinos žalos (nuostolių) dydžiu ir nėra susijęs nei su atsisakymu mokėti draudimo išmoką, nei su draudimo išmokos sumažinimo atvejais, nagrinėjant ginčą taikytina bendroji įrodinėjimo naštos taisyklė – šalys turi įrodyti tas aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atskirtimus, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti.²

Vadovaujantis nurodyta kasacinio teismo praktika, taip pat Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių³ 24 punktu, kuriame nustatyta, kad vartojimo ginčai nagrinėjami laikantis rungimosi principo, darytina išvada, kad pareiškėja turi pateikti duomenis, kurių pagrindu būtų galima teigti, kad jos patirtus nuostolius geriau atspindi Vertinimo ataskaita, o draudikas – priešingai – turi pagrįsti, kad skaičiavimai, kuriais jis vadovavosi išmokėdamas draudimo išmoką, yra objektyvūs, jais remiantis apskaičiuota draudimo išmoka yra pakankama pareiškėjos žalai atlyginti.

Atsižvelgiant į pirmiau minėtas per eismo įvykį patirtos žalos nustatymą reglamentuojančias teisės aktų nuostatas, pažymėtina, kad turto vertinimo ataskaita, neginčijant joje nurodytų duomenų teisingumo, yra vienas iš, bet ne vienintelis, žalos dydį padedančių nustatyti įrodymų, todėl turėtų būti vertinama atsižvelgiant į visų turimų – taigi, tiek draudiko, tiek pareiškėjos pateiktų – įrodymų visumą. Nei TPVCAPDĮ, nei Taisyklės nenumato draudiko pareigos vadovautis išimtinai nepriklausomų turto vertintojų parengtomis vertinimo ataskaitomis. Konstatavus minėtą aplinkybę, kartu darytina išvada, kad turto vertintojo išvados buvimas savaime nesuteikia pagrindo ją laikyti turinčia aukštesnę nei kiti nuostolių dydį pagrindžiantys dokumentai įrodomąją vertę. Ji nepaneigia kitų nuostolių dydį pagrindžiančių įrodymų, nes, kaip minėta, yra tik viena iš įrodinėjimo priemonių, kuri vertinama kartu su kitais įrodymais pagal bendrąsias įrodymų vertinimo taisykles. Atsižvelgdamas į tai, Lietuvos bankas kompleksiskai vertina visus ginčo šalių pateiktus įrodymus, susijusius su draudžiamąjo įvykio metu patirtą žalą atlyginančios draudimo išmokos dydžiu.

Įvertinus ginčo šalių pateiktus paaiškinimus ir juos pagrindžiančius dokumentus nustatyta, kad pareiškėjos reikalavimas išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal Vertinimo ataskaitą, iš esmės yra grindžiamas tuo, jog Vertintojos specialistai Vertinimo ataskaitoje apskaičiavo ir nurodė didesnę automobilio remonto kainą, nei nustatė draudikas. Draudikas savo ruožtu teigė, kad trijų realių remonto bendrovių – UAB „Autobroliai“, UAB „Delondas“ ir UAB „TEMIS“ – parengtos remonto sąmatos patvirtina, kad būtinosios automobilio remonto išlaidos yra mažesnės, nei nustatė turto vertintojai.⁴

Iš byloje pateiktų dokumentų matyti, kad Vertinimo ataskaitoje pateiktoje Skaičiuotėje ir draudiko iniciatyva pasitelktų remonto bendrovių pateiktose sąmatose nurodytų remonto kainų skirtumą iš esmės lemia remonto darbų įkainių ir remontui reikalingų dalių kainų skirtumai. Taip pat matyti, kad į Vertinimo ataskaitą yra įtraukti papildomi darbai, kurių nėra draudiko pasitelktų remonto bendrovių ataskaitoje, pavyzdžiui, susiję su priekinio buferio laidų pynių remontu.

Vertinant įkainių skirtumus matyti, kad Skaičiuotėje nurodyti 30,34 Eur remonto darbų ir 30,84 Eur dažymo darbų valandiniai įkainiai. Trijų remonto bendrovių remonto darbų valandinis įkainis, kaip matyti iš pateiktų remonto sąmatų, svyruoja nuo 25 iki 26 Eur. Bylos dokumentuose matomi ir Vertintojos specialistų bei trijų remonto bendrovių nurodyti remontui reikalingų dalių ir detalių kainų skirtumai. Pavyzdžiui, Skaičiuotėje nurodyta 1 550,65 Eur dešinės pusės žibinto kaina, o trys remonto bendrovės nurodė galinčios įsigyti reikalingą ne prastesnės būklės žibintą už 550-795,45 Eur. Taigi, vien šios detalės kaina, vertinant Skaičiuotėje nurodytą kainą ir trijų remonto bendrovių parengtose sąmatose nurodytas naudotos dalies kainas, net ir pritaikius

¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015.

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018).

³ Patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23.

⁴ Pažymėtina, kad trijų remonto bendrovių sąmatose nebuvo įtraukti plėvelės perklijavimo darbai, nes jos šios paslaugos neteikia. Tačiau draudikas išmoką už plėvelės perklijavimo darbus išmokėjo pagal Vertinimo ataskaitoje pateiktą realų UAB „Autoapkljivimas“ pasiūlymą. Toliau sprendime sprendžiant dėl pareiškėjos reikalavimo pagrįstumo šių darbų įtraukimas ar neįtraukimas į trijų remonto bendrovių sąmatas nėra vertinamas.

išskaitą už naudotų dalių keitimą naujomis, ženkliai skiriasi.

Pažymėtina, kad, siekdamas įsitikinti draudiko pasitelktų remonto bendrovių sąmatose nurodytų remonto darbų kainų objektyvumu, Lietuvos bankas papildomai kreipėsi į draudiką su prašymu pagrįsti, kad remonto darbų įkainiai yra objektyvūs ir tuo metu, kai buvo rengiamos sąmatos, būtų buvę taikomi bet kuriam klientui, tiesiogiai besikreipiančiam į minėtas remonto bendroves, t. y. atspindi objektyvią pareiškėjo automobiliui reikalingų remonto darbų kainą rinkoje. Be to, prašė papildomai pagrįsti ir trijų remonto bendrovių sąmatose nurodytų dalių kainas, t. y. pateikti duomenis, patvirtinančius, kad remontui reikalingų dalių galima įsigyti antrinėje (naudotų dalių) rinkoje už ne didesnes nei trijų remonto bendrovių sąmatose nurodytas kainas. Draudikas pateikė visų trijų remonto sąmatas rengusių bendrovių patvirtinimus, kad sąmatose nurodyti įkainiai būtų buvę taikomi ir klientams, tiesiogiai besikreipiantiems dėl remonto darbų, t. y. įkainiai nėra taikomi išimtinai tik su draudiku susijusiems klientams. Lietuvos bankui taip buvo pateikti interneto skelbimų portalo fragmentai, patvirtinantys, kad antrinėje rinkoje galima įsigyti pareiškėjos automobilio remontui reikalingų naudotų dalių ir trijų remonto bendrovių sąmatose nurodytų kainų vidurkio pakaktų joms įsigyti.

Taip pat sutiktina su draudiko argumentais dėl laidų pynės remonto darbų neįtraukimo į trijų remonto bendrovių parengtas sąmatas. Pažymėtina, kad byloje nėra duomenų (nuotraukų ar kt. paaiškinimų), patvirtinančių poreikio keisti laidų pynes sąsają su eismo įvykiu, už kurio metu padarytą žalą buvo atsakingas draudiko privalomojo draudimo sutartimi apdraustos transporto priemonės valdytojas. Atitinkamai, nesant duomenų, patvirtinančių, kad laidų pynė ar pynės buvo sugadintos ir tai įvyko dėl eismo įvykio, nėra pagrindo reikalauti draudiko atlyginti laidų pynės remonto išlaidas.

Kaip nurodyta pirmiau, eismo įvykio žala laikoma per eismo įvykį padaryta žala, atsiradusi kaip eismo įvykio padarinys. Pagal Taisyklių 15 punktą, kai turtas neremontuojamas, žalos dydis nustatomas pagal būtinas remonto išlaidas (be PVM), reikalingas sugadintam turtui atkurti⁵. Žala ir ją atlyginantys nuostoliai turi būti apskaičiuoti teisingai, kad nukentėjusiam asmeniui būtų atlyginta visa jo patirta žala, tačiau nukentėjęs trečiasis asmuo neturi gauti didesnės draudimo išmokos, nei reikia turtui suremontuoti, antraip jis nepagrįstai praturtėtų draudiko sąskaita, o šis išmokėtų per didelę draudimo išmoką. Be to, šalys turi būti sąžiningos ir vadovautis ekonomiškumo principu. Tai, be kita ko, reiškia ir tai, kad, esant galimybei turto būklę iki eismo įvykio atkurti už mažesnę kainą, būtent taip ir turėtų būti elgiamasi. Tokį aiškinimą patvirtina ir minėtų Taisyklių 15 punkto nuostata, kurioje, be kita ko, nustatyta, kad jeigu sugadintos dalys gali būti remontuojamos, bet neprivalo būti keičiamos, remontas turi būti atliekamas būtent pirmuoju būdu. Be to, teisės aktuose nėra numatyto būtinųjų remonto išlaidų apskaičiavimo tik pagal naujų originalių ar tik naujų dalių kainą, galima remtis ir naujų neoriginalių ar naudotų dalių kainomis arba apskaičiuoti būtinąsias išlaidas mišriu būdu, jeigu tokiu būdu apskaičiuotos remonto išlaidos atitinka teisės aktuose įtvirtintus draudimo išmokos apskaičiavimo principus ir tokių išlaidų (piniginės išmokos atveju – išlaidų be PVM) užtektų turto būklei, buvusiai iki eismo įvykio, atkurti.

Remiantis nustatytais aplinkybėmis, nėra pagrindo daryti išvadą, kad draudikas išmokėjo per mažą draudimo išmoką ir būtent Vertinimo ataskaitoje pateiktoje sąmatoje, o ne trijų bendrovių servisų parengtuose realiuose pasiūlymuose nurodytos remonto išlaidos atitinka TPVCAPDĮ ir Taisyklėse nustatytas konkrečias žalos ir draudimo išmokos apskaičiavimo taisykles bei Civiliniame kodekse įtvirtintus prievolių vykdymo (ypač – ekonomiškumo) principus.

Atvirkščiai, manytina, kad būtent draudiko pritaikytas automobilio remonto išlaidų skaičiavimo metodas šiuo atveju geriau atitinka teismų praktikoje įtvirtintą teisingo žalos atlyginimo principą ir Civiliniame kodekse įtvirtintą reikalavimą prievolės vykdyti kuo ekonomiškiau būdu, nes bylos duomenys leidžia daryti išvadą, jog remonto darbus galima atlikti už mažesnę kainą, nei nurodyta Vertinimo ataskaitoje pateiktoje sąmatoje.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos

⁵ Išlaidos su PVM, remiantis Taisyklių 15 punktu, atlyginamos, kai turtas yra faktiškai remontuojamas (draudikui turi būti pateikiami faktinį remontą patvirtinantys dokumentai).

dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio Lietuvos banko sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui, prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Licencijavimo skyriaus vadovė,
pavaduojanti departamento direktorių

Agnė Kazlauskienė